

Ik wil geen kwaad woord zeggen over de levensbeschrijvingen van Franciscus die in omloop zijn. Maar ze doen, op enkele uitzonderingen na, te weinig recht aan de mysticus, de man die zijn leven heeft gezet op die ene kaart, namelijk het zoeken naar God.' Franciscaan, theoloog en filosoof Theo Zweerman zocht naar de diepere betekenis van de woorden van Franciscus.

waar ook ikzelf niet ongevoelig voor was.'

Jaren later kwam Zweerman dus opnieuw Franciscus tegen. Daarin werd hij bijgestaan door de claris Edith van den Goorbergh, die volgens Zweerman 'een groot vermogen heeft om meditatief te lezen en om datgene wat uit meditatie voortgekomen is opnieuw naar boven te halen'. Samen met haar heeft Zweerman een boek geschreven over hun bevindingen: *Was getekend: Franciscus van Assisi, aspecten van zijn schrijverschap en brandpunten van zijn spiritualiteit*. Het boek verscheen eind 1998, vlak voordat Theo Zweerman met emeritaat ging en afscheid nam van de KTU.

Dragen

De auteurs hebben veel aandacht geschonken aan het Christusvisioen dat Franciscus twee jaar voor zijn dood gehad heeft. Daarnaast gaan zij in op een aantal sleutelwoorden die zij in de geschriften van Franciscus hebben ontdekt, waaronder de begrippen dragen, teruggeven en gehoorzamen.

Zweerman: 'Die woorden zijn ongetwijfeld al in zijn actieve leven belangrijk geweest, maar zijn sterk beklemtoond door wat hij in zijn laatste levensjaren heeft ondervonden. Hij is dan erg ziek en heeft in zijn broederschap te maken met bewegingen van mensen die eigenlijk Franciscus in zijn radicaliteit niet meer kunnen of willen volgen. Franciscus wordt gesteld voor de vraag: hoe ga ik om met wat ik niet meer kan veranderen en met wat mij confronteert met mijn machteloosheid, mijn vermoeidheid, mijn broosheid? In die omstandigheden komt dat woord 'dragen' bijzonder naar voren.

Franciscus erkent de opgave die wij mensen hebben om elkaar in onze broosheid en zwaarte te dragen. Hij gebruikt het woord *fragilitas*, breekbaarheid. Die kenmerkt ons menselijk bestaan, wij zijn kinderen van Adam, aardmensen. Ikzelf ge-

bruik graag het woord 'aardewerk'.

Van groot belang is dat je het begrip 'dragen' varieert. Het is een beladen woord, zeker voor vrouwen die vaak opgescheept zijn met de opdracht om te dragen. Een woord dat ik graag in plaats daarvan gebruik, is 'hooghouden'. Je kunt iemand dragen zoals een moeder haar kind draagt, ze houdt het kind hoog en stelt zichzelf dus beneden, op een lagere plaats. Dat doet ze niet uit een soort kruiperigheid, maar als iemand die de ander in haar of zijn waarde erkent. Het heeft dus alles te maken met erkennen, de ander zien staan, het kwetsbare van de ander erkennen en daar naar vermogen mee omgaan. En let wel, doe dat altijd in het besef dat je zelf ook op een gegeven moment in die situatie komt. Het hulpverleningssyndroom dreigt altijd: je kunt jezelf op een voetstuk stellen om dan de ander vriendelijk en behulpzaam tegemoet te treden. Het gevaar zit er dan in dat je je superieur opstelt. 'Gelukkig de mens die zijn naaste in al diens broosheid draagt, zoals hij door hem gedragen zou willen worden, als hij in een zelfde toestand zou verkeren', schrijft Franciscus in zijn 18e Vermaning.'

Theo Zweerman verbindt daar het woord 'geduld' aan, ook een sleutelwoord bij Franciscus. 'Het woord *patientia*, geduld, is het zelfstandige naamwoord dat bij 'dragen' hoort. Geduld kan een veel krachtiger betekenis hebben dan het in onze taal heeft gekregen. Ik zie geduld vooral als kracht, draagkracht. Het is een grotere kracht dan de kracht die neerslaat, of de kracht waarmee je heerst over anderen. Het is de kracht van de omgang onderling, de erkenning, het geven van waarde aan iemand. Het gaat erom 'geduld' niet te zien als zwakheid, als softheid in de vervelende betekenis die dat woord nu vaak heeft. Wij leven in een soort macho-achtige opvatting van wat zachtheid zou zijn, namelijk soft. Als je soft bent, ben je een zwakkeling of zo. Ik denk dat geduld helemaal niet soft hoeft